

Національний
банк України

Проміжна скорочена консолідована фінансова звітність

за період, що закінчився 30 вересня 2019 року

Зміст

Проміжний скорочений консолідований звіт про фінансовий стан	1
Проміжний скорочений консолідований звіт про сукупні доходи	2
Проміжний скорочений консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)	3
Проміжний скорочений консолідований звіт про зміни у власному капіталі	4
Примітки до проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.....	5
1. Основна діяльність	5
2. Основи облікової політики та складання звітності	6
3. Основні оцінки та судження під час застосування принципів бухгалтерського обліку	8
4. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку	9
5. Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	10
6. Цінні папери нерезидентів	11
7. Авуари в СПЗ	15
8. Цінні папери України	15
9. Кредити банкам та іншим позичальникам	17
10. Внески в рахунок квоти МВФ	17
11. Кошти банків	18
12. Кошти державних та інших установ	18
13. Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	19
14. Зобов'язання перед МВФ	19
15. Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	20
16. Грошові кошти та їх еквіваленти	20
17. Процентні доходи та витрати	20
18. Витрати на утримання персоналу	21
19. Адміністративно-господарські та інші витрати	21
20. Позабалансові зобов'язання і похідні фінансові інструменти	22
21. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань	22
22. Подання фінансових інструментів за категоріями оцінки	25
23. Операції зі зв'язаними сторонами	26

Проміжний скорочений консолідований звіт про фінансовий стан

	Примітки	На 30 вересня 2019 року	На 31 грудня 2018 року
(у мільйонах гривень)			
Активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	5	70 621	116 681
Цінні папери нерезидентів	6	417 603	432 991
Авуари в СПЗ	7	298	100
Монетарне золото		28 401	27 752
Цінні папери України	8	351 363	361 436
Кредити банкам та іншим позичальникам	9	14 374	22 145
Внутрішній державний борг		1 751	1 834
Внески в рахунок квоти МВФ	10	66 052	77 472
Основні засоби та нематеріальні активи		4 315	4 780
Інші активи		4 927	4 188
Усього активів		959 705	1 049 379
Зобов'язання			
Банкноти та монети в обігу		390 999	400 119
Кошти банків	11	53 042	38 509
Кошти державних та інших установ	12	89 881	47 727
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	15	—	64 898
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	13	59 814	61 867
Кредити отримані		2 408	2 769
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	14	171 516	217 300
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	14	66 044	77 462
Інші зобов'язання		970	1 221
Усього зобов'язань		834 674	911 872
Власний капітал			
Статутний капітал		100	100
Загальні та інші резерви		44 451	56 091
Резерви переоцінки активів і зобов'язань		80 436	81 274
Усього власного капіталу		124 987	137 465
Неконтрольована частка		44	42
Усього капіталу		125 031	137 507
Усього пасивів		959 705	1 049 379

Від імені керівництва Національного банку України підписано та надано дозвіл на публікацію 21 листопада 2019 року.

Голова

Яків СМОЛІЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Богдан ЛУКАСЕВИЧ

Примітки, подані на сторінках 5–27, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

Проміжний скорочений консолідований звіт про сукупні доходи

	При- мітки	За період, що закінчився 30 вересня 2019 року		За період, що закінчився 30 вересня 2018 року	
		За поточний квартал	Наростаючим підсумком з початку року	За поточний квартал	Наростаючим підсумком з початку року
(у мільйонах гривень)					
Процентні доходи	17	5 444	27 419	8 822	32 244
Процентні витрати	17	(3 633)	(11 801)	(3 270)	(10 717)
Чистий процентний дохід до вивільнення резервів		1 811	15 618	5 552	21 527
Чисте зменшення резервів за основними фінансовими активами		109	584	156	373
Чистий процентний дохід після вивільнення резервів		1 920	16 202	5 708	21 900
Комісійні доходи		71	204	82	260
Комісійні витрати		(28)	(65)	(7)	(27)
Чистий комісійний дохід		43	139	75	233
Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті		(22 622)	(38 097)	20 906	2 932
Результати від операцій з борговими цінними паперами, що обліковуються за справедливою вартістю		2 421	11 159	1 408	3 120
Результати від операцій з фінансовими інструментами, крім операцій з борговими цінними паперами, що обліковуються за справедливою вартістю		241	413	(130)	(23)
Інші доходи		256	895	258	772
Усього чистих доходів		(17 741)	(9 289)	28 225	28 934
Витрати на утримання персоналу	18	(435)	(1 313)	(352)	(1 043)
Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції		(356)	(1 053)	(355)	(964)
Адміністративно-господарські та інші витрати	19	(197)	(555)	(255)	(784)
Відрахування до резерву забезпечення під імовірні зобов'язання		–	(122)	–	–
Чисте зменшення/(збільшення) резервів за іншими активами		–	2	(1)	(3)
(Збиток)/прибуток до оподаткування		(18 729)	(12 330)	27 262	26 140
Витрати з податку на прибуток дочірньої компанії		(1)	(4)	(3)	(7)
(Збиток)/прибуток за період		(18 730)	(12 334)	27 259	26 133
Інші сукупні доходи, які не підлягають перекласифікації як складові прибутків або збитків у наступних періодах: переоцінка банківських металів		61	107	9	(197)
Інші сукупні доходи за період		61	107	9	(197)
Разом сукупні доходи за період		(18 669)	(12 227)	27 268	25 936
(Збиток)/прибуток за період, який належить:					
Національному банку України		(18 731)	(12 336)	27 257	26 127
неконтрольованій частці		1	2	2	6
		(18 730)	(12 334)	27 266	26 133
Сукупні доходи, які належать:					
Національному банку України		(18 670)	(12 229)	27 257	25 930
неконтрольованій частці		1	2	2	6
		(18 669)	(12 227)	27 268	25 936

Від імені керівництва Національного банку України підписано та надано дозвіл на публікацію 21 листопада 2019 року

Голова

Яків СМОЛІЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Богдан ЛУКАСЕВИЧ

Директор
Департаменту фінансового контролінгу

Олег СТРИНЖА

Примітки, подані на сторінках 5–27, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

Проміжний скорочений консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

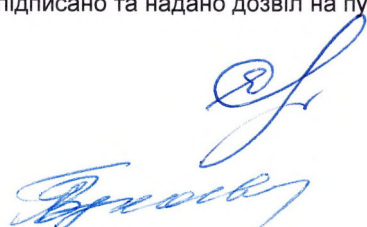
	Примітки	На 30 вересня 2019 року	На 30 вересня 2018 року
(у мільйонах гривень)			
Операційна діяльність			
Проценти отримані		25 290	27 195
Комісії отримані		205	260
Інші операційні доходи		233	574
Інші неопераційні доходи		134	25
Проценти сплачені		(11 514)	(10 716)
Комісії сплачені		(65)	(572)
Інші операційні витрати		(2 049)	(3 492)
Інші неопераційні витрати		(85)	(810)
Сплачені податки, збори і платежі		(236)	(238)
Перерахування коштів до Державного бюджету України		(64 898)	(44 614)
Зменшення кредитів банкам та іншим позичальникам		9 270	10 532
Погашення внутрішнього державного боргу		99	66
Збільшення коштів банків на вимогу		14 639	12 335
Збільшення/(зменшення) коштів державних та інших установ		19 818	(25 353)
(Збільшення)/зменшення інших активів		(1 427)	235
(Зменшення)/збільшення інших зобов'язань		(1 104)	144
Чисте вибуття грошових коштів від операційної діяльності		(11 690)	(34 429)
Інвестиційна діяльність			
Зменшення розміщених строкових депозитів		–	1 434
Чисте (збільшення)/зменшення цінних паперів нерезидентів		(35 409)	3 640
Придбання монетарного золота		(125)	(4)
Погашення цінних паперів України		11 023	13 609
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(108)	(86)
Продаж основних засобів та нематеріальних активів		80	1
Чисте (вибуття)/надходження грошових коштів від інвестиційної діяльності		(24 539)	18 594
Фінансова діяльність			
(Вилучення)/випуск банкнот та монет з обігу/в обіг		(9 120)	13 462
Погашення зобов'язань перед МВФ		(15 438)	(14 942)
Строкові депозити (залучені)/повернені		(41)	245
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком		(2 096)	(38 491)
Чисте вибуття грошових коштів від фінансової діяльності		(26 695)	(39 726)
Вплив зміни валютних курсів		15 513	5 367
Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів		(47 411)	(50 194)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок звітного періоду		139 241	134 970
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець звітного періоду	16	91 830	84 776

Від імені керівництва Національного банку України підписано та надано дозвіл на публікацію 21 листопада 2019 року.

Голова

Яків СМОЛІЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Богдан ЛУКАСЕВИЧ

Примітки, подані на сторінках 5–27, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

Проміжний скорочений консолідований звіт про зміни у власному капіталі

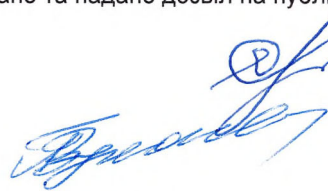
Примітки	Статутний капітал	Загальні та інші резерви	Резерв переоцінки активів і зобов'язань	Усього власного капіталу	Неконтрольована частка	Усього капіталу
(у мільйонах гривень)						
Залишок на 31 грудня 2017 року	100	53 053	111 740	164 893	37	164 930
Вплив зміни облікової політики щодо визначення нереалізованих та реалізованих результатів за операціями в іноземній валюті, монетарному золоті та банківських металах	-	22 011	(22 011)	-	-	-
Результат від переходу МСФЗ 9	-	22	(31)	(9)	-	(9)
Залишок на 01 січня 2018 року після коригування	100	75 086	89 698	164 884	37	164 921
Усього сукупних доходів (витрат) за дев'ять місяців 2018 року	-	26 127	(197)	25 930	6	25 936
Результат від передавання активів	-	(142)	-	(142)	-	(142)
Реалізований результат переоцінки за проданими цінними паперами та деривативами	-	456	(487)	(31)	-	(31)
Залишок на 30 вересня 2018 року	100	101 527	89 014	190 641	43	190 684
Залишок на 01 січня 2019 року	100	56 091	81 274	137 465	42	137 507
Усього сукупних доходів за дев'ять місяців 2019 року	-	(12 336)	107	(12 229)	2	(12 227)
Результат від передавання активів	-	(249)	-	(249)	-	(249)
Реалізований результат переоцінки за проданими цінними паперами та деривативами	-	619	(619)	-	-	-
Компенсація резервом переоцінки нереалізованих збитків за операціями з похідними фінансовими інструментами	-	326	(326)	-	-	-
Залишок на 30 вересня 2019 року	100	44 451	80 436	124 987	44	125 031

Від імені керівництва Національного банку України підписано та надано дозвіл на публікацію 21 листопада 2019 року.

Голова

Яків СМОЛІЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Богдан ЛУКАСЕВИЧ

Примітки, подані на сторінках 5–27, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

Примітки до проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності

1. Основна діяльність

Національний банк України (далі – Національний банк) є центральним банком України і здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Закону України “Про Національний банк України” та інших законодавчих актів України. Згідно із законодавством України основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України. Під час виконання своєї основної функції Національний банк має виходити із пріоритетності досягнення та підтримки цінової стабільності в державі. Національний банк сприяє дотриманню стабільності банківської системи, а також додержанню стійких темпів економічного зростання та підтримує економічну політику Кабінету Міністрів України за умови, якщо це не перешкоджає досягненню цінової стабільності.

Національний банк не має на меті отримання прибутку.

Національний банк виконує функції та здійснює операції відповідно до Закону України “Про Національний банк України”.

Статутний капітал Національного банку є державною власністю.

До структури Національного банку станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року входять центральний апарат і відокремлений підрозділ (Банкнотно-монетний двір), які здійснюють діяльність виключно в межах завдань і функцій Національного банку, установлених Законом України “Про Національний банк України”.

Дочірньою компанією Національного банку є ПАТ “РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ” (далі – Розрахунковий центр). Частка Національного банку у капіталі Розрахункового центру на 30 вересня 2019 року становить 83,55% (на 31 грудня 2018 року частка участі Національного банку в статутному капіталі Розрахункового центру становила 83,55%).

Статутний капітал Розрахункового центру на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року становить 206,7 мільйона гривень і складається з простих іменних акцій номінальною вартістю 1 000 гривень кожна.

Виятковою компетенцією Розрахункового центру є проведення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, учинених на фондовій біржі та поза фондовою біржею, якщо проводяться розрахунки за принципом “поставка цінних паперів проти оплати”. Розрахунковий центр відкриває та веде грошові рахунки учасників фондового ринку. Також забезпечує виплату доходу за цінними

паперами, номінальної вартості під час погашення цінних паперів та здійснення емітентом інших корпоративних операцій, у тому числі за тими цінними паперами, що розміщені та перебувають в обігу за межами України.

Національний банк є засновником Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку. Національний банк здійснює адміністрування та зберігання активів Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку (далі – КНПФ), проте не зазнає ризиків та не має права щодо змінних результатів його діяльності. Відповідно до Міжнародного стандарту фінансової звітності (далі – МСФЗ) 10 “Консолідована фінансова звітність” Національний банк не має контролю за КНПФ та відповідно КНПФ не було консолідовано під час складання цієї консолідованої фінансової звітності.

Інвестиції Національного банку станом на 30 вересня 2019 року представлені спільним підприємством Німецько-Український фонд та асоційованою компанією – Публічним акціонерним товариством “Національний депозитарій України” (станом на 31 грудня 2018 року – асоційованими компаніями – Публічним акціонерним товариством “Національний депозитарій України” та Німецько-Українським фондом).

Німецько-Український фонд (далі – НУФ) заснований Кабінетом Міністрів України в особі Міністерства фінансів України, Національним банком і Німецькою кредитною установою для відбудови, зареєстрованою в Німеччині.

Основною сферою діяльності НУФ є підвищення конкурентоспроможності малих та середніх підприємств України шляхом їх фінансування через уповноважені українські банки-учасники (з використанням коштів НУФ). Відповідно до статуту НУФ не має на меті отримання прибутку. Прибуток НУФ спрямовується на збільшення кредитних ресурсів для малих і середніх підприємств.

На 31 грудня 2018 року частка участі Національного банку в статутному капіталі НУФ становила 31,25%. Національний банк мав суттєвий вплив на діяльність НУФ.

Суттєвий вплив – це повноваження брати участь у прийнятті рішень з фінансової та операційної політики об’єкта інвестицій, але не контроль чи спільний контроль за фінансовою та операційною політикою.

У березні 2019 року в результаті виходу Німецької кредитної установи для відбудови зі складу учасників частки участі Національного банку та Міністерства фінансів України в статутному капіталі НУФ збільшилися

та становлять відповідно 50% та 50%. Водночас частка участі Національного банку у гривневому еквіваленті не змінилася і становить 21 мільйон гривень. Відповідно до статуту НУФ після виходу учасника зареєстрований розмір статутного капіталу і загальна кількість прав голосу відповідно зменшуються. Внесок учасника, який вийшов, стає додатковим капіталом НУФ.

Національний банк застосував судження для визначення характеру участі в діяльності НУФ та наявності спільного контролю.

Національний банк має владні повноваження щодо НУФ, зазнає ризиків і має права щодо змінних результатів його діяльності та спроможність використовувати свої владні повноваження щодо об'єкта інвестування з метою впливу на результати Національного банку. Відповідно до МСФЗ 10 "Консолідована фінансова звітність" Національний банк має контроль над НУФ.

Разом з тим, ураховуючи рівний розподіл прав голосу між учасниками (по 50%) і відсутність переважних прав під час голосування та інших переважних обставин у кожного з учасників, рішення щодо значущих видів діяльності НУФ можуть бути прийняті виключно за умови одностайної згоди обох сторін. На підставі таких суджень зроблено

висновок про те, що Національний банк здійснює спільний контроль за НУФ та відповідно до МСФЗ 11 "Спільна діяльність" НУФ визначено спільною діяльністю під час складання цієї фінансової звітності.

Спільна діяльність – це діяльність, яка спільно контролюється двома або кількома сторонами.

Учасники НУФ мають спільний контроль над усією його діяльністю, тому відповідно до МСФЗ 11 "Спільна діяльність" за типом спільної діяльності НУФ є спільним підприємством.

Національний банк, Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку та інші учасники фондового ринку є акціонерами Публічного акціонерного товариства "Національний депозитарій України" (далі – Національний депозитарій). Згідно зі статутом Національний депозитарій проводить діяльність із депозитарного обліку та обслуговування обліку цінних паперів і корпоративних операцій емітента на рахунках у цінних паперах клієнтів.

Частка участі Національного банку в статутному капіталі Національного депозитарію на 30 вересня 2019 року становить 25% (на 31 грудня 2018 року – 25%).

2. Основи облікової політики та складання звітності

Проміжна скорочена консолідована фінансова звітність Національного банку складена відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (далі – МСБО) 34 "Проміжна фінансова звітність", затвердженого Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі – Рада МСБО).

Ця проміжна скорочена консолідована фінансова звітність не включає всю інформацію, необхідну для повного комплексу фінансової звітності згідно з МСФЗ, а лише окремі примітки для пояснення подій та операцій, які є суттєвими для розуміння змін у фінансовому стані та результатах діяльності Національного банку з дати останньої річної консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Ця проміжна скорочена консолідована фінансова звітність має розглядатися разом із річною консолідованою фінансовою звітністю Національного банку станом на 31 грудня 2018 року, складеною відповідно до МСФЗ.

Ця проміжна скорочена консолідована фінансова звітність була підготовлена на основі припущення, що Національний банк є організацією, здатною продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

Під час складання цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності були застосовані ті самі принципи облікової політики та методи розрахунків, що й під час підготовки останньої річної консолідованої фінансової звітності, за винятком застосування МСФЗ 16 "Оренда" з 01 січня 2019 року.

Протягом дев'яти місяців 2019 року змін у цілях та політиці управління фінансовими ризиками Національного банку не було.

Основні офіційні курси гривні до іноземних валют, за якими відображені монетарні статті консолідованого звіту про фінансовий стан, та монетарного золота були такими:

	30 вересня 2019 року (у гривнях)	31 грудня 2018 року (у гривнях)
1 долар США	24,082809	27,688264
1 СПЗ	32,83224	38,508604
1 євро	26,334552	31,714138
1 тройська унція золота	36 031,495	35 364,835

Уведення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності

Змінені МСФЗ і тлумачення, які набрали чинності, були прийняті до застосування 01 січня 2019 року та не мали суттєвого впливу на показники діяльності та фінансовий стан Національного банку

МСФЗ 16 “Оренда” (набирає чинності для річних звітних періодів, що починаються 01 січня 2019 року, можливе дострокове застосування). МСФЗ 16 визначає, яким чином суб'єкт, що готує звітність, визнаватиме, оцінюватиме, подаватиме та розкриватиме оренду. Стандарт визначає єдину модель обліку оренди, яка вимагає, щоб орендар визнавав активи та зобов'язання за всіма договорами оренди, крім тих, строк яких становить 12 місяців чи менше, або вартість відповідного активу є незначною. Орендодавець продовжує класифікувати договори оренди як операційну чи фінансову оренду, а облік, який МСФЗ 16 “Оренда” визначає для орендодавця, суттєво не відрізняється від попереднього стандарту МСБО 17 “Оренда”.

Поправки до МСФЗ 9 “Фінансові інструменти” – Характеристики передплат із негативною компенсацією. Обмежені поправки виправляють непередбачуваний наслідок, який виник у результаті запровадження поняття “достатня додаткова компенсація”.

Поправки дозволяють, щоб фінансові активи з правом дострокового погашення, які можуть призвести до того, що власник опціону отримає компенсацію за дострокове погашення, відповідали умовам погашення тільки основної суми та відсотків (SPPI) у разі виконання відповідних критеріїв.

Крім того, Рада МСБО розглянула облік фінансових зобов'язань, до яких вносяться зміни або які обмінюються, що не призводить до припинення визнання. У результаті розгляду додано два параграфи із вищезазначеного питання, в яких Рада МСБО доходить висновку, що облік у таких випадках узгоджується із обліком зміни фінансового активу. Це не приводить до припинення визнання, а саме – результат коригування валової балансової вартості фінансового активу (амортизованої собівартості фінансового зобов'язання) відображається у складі прибутку або збитку на дату зміни такого фінансового активу (фінансового зобов'язання).

Поправки застосовуються ретроспективно стосовно річних звітних періодів, які починаються з або після 01 січня 2019 року. Дозволяється дострокове їх застосування. Існують спеціальні перехідні положення залежно від того, коли вперше застосовуються ці поправки стосовно першого застосування МСФЗ 9 “Фінансові інструменти”.

Стандарти і поправки, застосування яких не мало суттєвого впливу на показники діяльності та фінансовий стан Національного банку:

КТ МСФЗ 23 “Невизначеність відносно податкової позиції”¹;

МСБО 28 “Інвестиції в асоційовані організації та спільні підприємства” пояснення щодо рішення оцінювати об'єкти інвестиції за справедливою вартістю через прибуток чи збиток повинно застосовуватися окремо до кожної інвестиції²;

Поправки до МСБО 19 “Виплати працівникам” (лютий 2018 року) – Поправки, скорочення або погашення пенсійних планів¹;

Щорічні вдосконалення МСФЗ за період 2015–2017 років (зміни до МСФЗ 3, МСФЗ 11, МСБО 12, МСБО 23).

Стандарти, які були опубліковані, але ще не набули чинності

Керівництво Національного банку очікує, що застосування нижчезазначених стандартів та поправок не матиме суттєвого впливу на показники діяльності та фінансовий стан Національного банку.

Національний банк не прийняв до застосування такі нові і переглянуті стандарти, які були опубліковані, але ще не набули чинності:

Поправки до МСФЗ 10 “Консолідована фінансова звітність” і МСБО 28 “Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства” – Продаж або внесення активів між інвестором та його асоційованим чи спільним підприємством. Поправки до МСФЗ 10 і МСБО 28 стосуються продажу або розподілу активів між інвестором та його асоційованим чи спільним підприємством. Зокрема, у поправках ідеться про те, що прибутки або збитки, котрі виникають у результаті втрати контролю над дочірнім підприємством, яке не відповідає визначенню бізнесу, в операції з асоційованим або спільним підприємством, яке обліковується із застосуванням методу участі в капіталі, визнаються у складі прибутку або збитку материнської компанії лише у розмірі часток володіння непов'язаних інвесторів у цьому асоційованому або спільному підприємстві. Аналогічно прибутки та збитки, які виникають у результаті переоцінки інвестицій, збережених у будь-якому колишньому дочірньому підприємстві (яке стало асоційованим або спільним підприємством і обліковується із використанням методу участі в капіталі), до їх справедливої вартості визнаються у прибутку або збитку колишньої материнської компанії лише в розмірі часток володіння непов'язаних інвесторів у новому асоційованому або спільному підприємстві³;

МСФЗ 17 “Договори страхування” – новий стандарт фінансової звітності для договорів страхування, в якому

розглянуто питання визнання та оцінки, представлення та розкриття інформації²;

Поправки до МСБО 1 “Подання фінансової звітності” та МСБО 8 “Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки” покликані полегшити розуміння визначення суттєвості в МСБО 1, проте не призначені для зміни основної концепції суттєвості в стандартах. Визначення суттєвості в МСБО 8 було замінено посиланням на МСБО 1¹;

Поправки до посилань на Концептуальну основу стандартів МСФЗ – Поправки до посилань на Концептуальну основу стандартів МСФЗ¹;

Поправки до МСФЗ 3 “Об’єднання бізнесу”¹.

¹ Набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2020 року, проте дозволяється дострокове застосування.

² Набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2021 року, проте дозволяється дострокове застосування.

³ Набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після дати, яка має бути визначена. Дозволяється дострокове їх застосування.

За оцінками керівництва, прийняття до застосування вищезазначених стандартів у майбутніх періодах не матиме суттєвого впливу на консолідовану фінансову звітність.

3. Основні оцінки та судження під час застосування принципів бухгалтерського обліку

Національний банк використовує оцінки, припущення і професійні судження, що впливають на суми активів і зобов’язань, відображені в проміжній скороченій консолідованій фінансовій звітності. Оцінки та судження регулярно переглядаються й ґрунтуються на досвіді керівництва та інших чинниках, уключаючи майбутні події, очікування яких за наявних умов є обґрунтованими.

Найсуттєвіші оцінки та судження стосуються таких питань:

класифікація фінансових активів у категорію тих, що оцінюються за амортизованою собівартістю;

інформація про основні припущення і судження щодо майбутніх подій, що можуть спричинити суттєве коригування балансової вартості активів і зобов’язань у наступному звітному періоді;

оцінка очікуваних кредитних збитків для коштів на вимогу та строкових депозитів в іноземній валюті та монетарному золоті;

оцінка очікуваних кредитних збитків для цінних паперів, що оцінюються за амортизованою собівартістю;

оцінка очікуваних кредитних збитків для кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам;

знецінення основних засобів та нематеріальних активів;

забезпечення під імовірні зобов’язання за пред’явленими до Національного банку судовими позовами;

операції зі зв’язаними сторонами.

Під час складання цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності застосовувалися ті самі оцінки та судження, що і під час останньої річної консолідованої фінансової звітності.

4. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку

У III кварталі 2019 року економіка України продовжувала зростати високими темпами – реальний ВВП збільшився на 4,2% порівняно з відповідним періодом минулого року (<http://ukrstat.gov.ua>). Підтримували його стійке зростання приватного споживання на тлі збільшення зарплат, пенсій та поліпшення споживчих настроїв, а також високий урожай ранніх зернових.

Урожай також забезпечив високі темпи зростання експорту товарів за дев'ять місяців поточного року, у той час як зростання імпорту сповільнилося порівняно з попереднім роком. Збільшення надходжень з оплати праці з-за кордону та зменшення виплат дивідендів призвело до звуження дефіциту поточного рахунку за дев'ять місяців поточного року порівняно з відповідним періодом попереднього року до 2,7 мільярда доларів США. За фінансовим рахунком приплив капіталу збільшився до 4,9 мільярда доларів США насамперед за рахунок державного сектору. У результаті платіжний баланс було зведено з профіцитом 2,2 мільярда доларів США. Це перевищило виплати за кредитами МВФ протягом року. Як результат, міжнародні резерви з початку року збільшилися до 21,4 мільярда доларів США станом на кінець вересня (на 31 грудня 2018 року – 20,8 мільярда доларів США).

Споживча інфляція у річному вимірі сповільнилася до 7,5% у вересні 2019 року (<http://ukrstat.gov.ua>). Також знизилася й базова інфляція (до 6,5% у річному вимірі), що свідчить про поступове послаблення фундаментального тиску на ціни під впливом жорстких монетарних умов. Жорстка монетарна політика була однією з причин зміцнення обмінного курсу та поліпшення інфляційних очікувань. Це переважило вплив інших проінфляційних чинників, зокрема стійкого споживчого попиту та тиску з боку пропозиції окремих продуктів харчування. Завдяки зміцненню гривні та зниженню світових цін на енергоресурси сповільнилася й небазова інфляція.

З огляду на зниження інфляційних ризиків та поліпшення інфляційних очікувань у III кварталі 2019 року Правління Національного банку двічі знижувало облікову ставку – до 16,5% річних (на 31 грудня 2018 року – 18,0% річних).

Сприятлива ситуація на валютному ринку в січні – вересні 2019 року дозволила Національному банку здійснювати операції з купівлі іноземної валюти з метою поповнення міжнародних резервів, не протидіючи фундаментальним тенденціям, що переважали на ринку. Сальдо інтервенцій Національного банку з купівлі-продажу іноземної валюти за підсумками дев'яти місяців 2019 року було додатним та становило 3,9 мільярда доларів США.

За підсумками дев'яти місяців зведений бюджет виконано з профіцитом (8,7 мільярда гривень). Незважаючи на значні залучення Уряду України протягом січня – вересня

2019 року як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках, співвідношення державного та гарантованого державою боргу до ВВП знизилася нижче 52% станом на кінець вересня 2019 року (за оцінками Національного банку) через щільний графік виплат за борговими зобов'язаннями, зміцнення гривні та прискорення економічного зростання.

Протягом січня – вересня 2019 року в банківській системі зберігався значний профіцит ліквідності, сформований головним чином за рахунок значних валютних інтервенцій Національного банку та зниженням обсягів готівки. Зростання ліквідності банківської системи в поточному році відбулося за рахунок збільшення залишків коштів на коррахунках банків до 50 мільярдів гривень на кінець вересня 2019 року (на 31 грудня 2018 року – 35,7 мільярда гривень), тоді як обсяг депозитних сертифікатів скоротився до 59,8 мільярда гривень (на 31 грудня 2018 року – 61,9 мільярда гривень).

Станом на 30 вересня 2019 року рейтингова агенція Fitch підвищила рейтинг України до рівня "B" (на 31 грудня 2018 року – "B-"), рейтингові агенції Standard & Poor's та Moody's підтвердили свої рейтинги для України, встановлені станом на 31 грудня 2018 року – "Саа1" за оцінкою рейтингової агенції Moody's, "B-" – за оцінкою рейтингової агенції Standard & Poor's.

Зміна операційного та політичного середовища в Україні упродовж дев'яти місяців 2019 року

Протягом дев'яти місяців 2019 року українська економіка продовжувала перебувати під впливом нерозв'язаного збройного конфлікту в деяких районах Луганської та Донецької областей, а також подальшого ускладнення політичних та економічних зв'язків із Росією.

У 2019 році в Україні відбулися подвійні вибори: навесні та влітку пройшли президентські та парламентські вибори, що відповідали міжнародним стандартам проведення демократичних виборів. Після проведених 21 липня виборів до парламенту вже 29 серпня був сформований новий склад Кабінету Міністрів України.

З набранням чинності 07 лютого 2019 року Законом України "Про валюту і валютні операції" було запроваджено нове валютне регулювання, спрямоване на вільне проведення валютних операцій їх суб'єктами. Крім того, Національний банк продовжив поступово скасовувати валютні обмеження в міру поліпшення макроекономічних умов відповідно до дорожньої карти, що передбачає перехід до режиму вільного руху капіталу.

Подальше економічне зростання та збереження макрофінансової стабільності значною мірою залежить від успіху реалізації запланованих реформ, продовження співробітництва з Міжнародним валютним фондом.

5. Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах

	На 30 вересня 2019 року	На 31 грудня 2018 року
	(у мільйонах гривень)	
Фінансові активи, що обліковуються за амортизованою собівартістю		
Готівкова іноземна валюта	834	1 816
Кошти на вимогу	12 021	41 592
Строкові депозити в іноземній валюті	57 765	73 288
Резерви під очікувані кредитні збитки за розміщеними депозитами в іноземній валюті, що обліковуються за амортизованою собівартістю	(11)	(25)
Усього фінансових активів, що обліковуються за амортизованою собівартістю	70 609	116 671
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках		
Кошти на вимогу для розрахунків за ф'ючерсними операціями	12	10
Усього фінансових активів	70 621	116 681
Усього коштів та депозитів в іноземній валюті та банківських металах	70 621	116 681

До суми коштів на вимогу, що обліковуються за амортизованою собівартістю, станом на 30 вересня 2019 року включені залишки за рахунками спеціального призначення в сумі 73 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2018 року – 169 мільйонів гривень), які веде Національний банк у межах кредитних ліній, отриманих від міжнародних фінансових установ, та які є обмеженими коштами.

До суми коштів на вимогу, що обліковуються за справедливою вартістю, з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках станом на 30 вересня 2019 року включені кошти в сумі 12 мільйонів гривень (2018 рік – 10 мільйонів гривень) для розрахунків за ф'ючерсними операціями в межах угод про управління інвестиціями та надання консультативних послуг між Міжнародним банком реконструкції та розвитку і Національним банком (примітка 20).

Станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року всі кошти та депозити в іноземній валюті є непростроченими, незнеціненими і не забезпечуються заставою.

Відшкодування всіх коштів та депозитів в іноземній валюті очікується протягом 12 місяців (станом на 31 грудня 2018 року – протягом 12 місяців).

Станом на 30 вересня 2019 року валова балансова вартість за коштами на вимогу становила 12 021 мільйон гривень, резерв під очікувані кредитні збитки протягом дев'яти місяців 2019 року не формувався (станом на 31 грудня 2018 року валова балансова вартість за коштами на вимогу становила 41 592 мільйони гривень, резерв під очікувані кредитні збитки протягом 2018 року не формувався).

Станом на 30 вересня 2019 року валова балансова вартість за строковими депозитами в іноземній валюті становила 57 765 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 11 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2018 року валова балансова вартість за строковими депозитами в іноземній валюті становила 73 288 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 25 мільйонів гривень).

6. Цінні папери нерезидентів

Станом на 30 вересня 2019 року цінні папери нерезидентів подані таким чином:

	Державні облігації	Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	Усього
(у мільйонах гривень)			
Цінні папери нерезидентів, що обліковуються за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках:			
Боргові цінні папери в розрізі емітентів:			
цінні папери емітентів США:			
номіновані в доларах США	191 970	5 314	197 284
цінні папери емітентів держав ЄС:			
номіновані в доларах США	9 394	51 557	60 951
номіновані в євро	150	15 904	16 054
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	6 942	2 169	9 111
номіновані в юанях Женьміньюбі	–	3 777	3 777
цінні папери інших емітентів:			
номіновані в доларах США	2 843	60 476	63 319
номіновані в євро	–	37 426	37 426
номіновані в австралійських доларах	535	246	781
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	–	2 496	2 496
номіновані в юанях Женьміньюбі	271	13 692	13 963
номіновані в японських єнах	–	12 320	12 320
Усього боргових цінних паперів	212 105	205 377	417 482
Інструменти капіталу:			
акції Чорноморського банку торгівлі та розвитку	–	120	120
інвестиція в Міждержавний банк	–	1	1
Усього інструментів капіталу	–	121	121
Усього цінних паперів нерезидентів, що обліковуються за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	212 105	205 498	417 603

Станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року всі боргові цінні папери нерезидентів є непростроченими і незнеціненними.

За дев'ять місяців 2019 року процентні доходи за цінними паперами нерезидентів, уключені в консолідований звіт про сукупні доходи до результатів від операцій із борговими цінними паперами, що обліковуються за справедливою вартістю, становили 5 453 мільйони гривень (за дев'ять місяців 2018 року – 3 567 мільйонів гривень).

Відшкодування всіх цінних паперів нерезидентів очікується протягом 12 місяців, за винятком інструментів капіталу на загальну суму 121 мільйон гривень (станом на 31 грудня 2018 року – 121 мільйон гривень).

Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів уключають боргові цінні папери, випущені іноземними центральними та інвестиційними банками, міжнародними агенціями та іншими емітентами.

Станом на 31 грудня 2018 року цінні папери нерезидентів подані таким чином:

	Державні облігації	Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	Усього
(у мільйонах гривень)			
Цінні папери нерезидентів, що обліковуються за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках:			
Боргові цінні папери в розрізі емітентів:			
цінні папери емітентів США:			
номіновані в доларах США	173 912	6 609	180 521
цінні папери емітентів держав ЄС:			
номіновані в доларах США	14 705	60 884	75 589
номіновані в євро	178	13 517	13 695
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	3 251	3 619	6 870
номіновані в юанях Женьміньбі	–	406	406
цінні папери інших емітентів:			
номіновані в доларах США	3 137	83 386	86 523
номіновані в євро	–	38 841	38 841
номіновані в австралійських доларах	605	296	901
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	–	3 232	3 232
номіновані в юанях Женьміньбі	–	20 949	20 949
номіновані в японських єнах	–	5 343	5 343
Усього боргових цінних паперів	195 788	237 082	432 870
Інструменти капіталу:			
акції Чорноморського банку торгівлі та розвитку	–	120	120
інвестиція в Міждержавний банк	–	1	1
Усього інструментів капіталу	–	121	121
Усього цінних паперів нерезидентів, що обліковуються за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	195 788	237 203	432 991

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон та строки погашення боргових цінних паперів нерезидентів станом на 30 вересня 2019 року надано в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість в іноземній валюті, у мільйонах	Загальна номінальна вартість у гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Боргові цінні папери, що обліковуються за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках в розрізі емітентів:						
Державні облігації:						
цінні папери емітентів США: номіновані в доларах США	7 888	189 957	1,6–2,2	1,125–3,625	Щокварталу, кожні 6 місяців	Від 3,1 місяця до 3,2 року
цінні папери емітентів держав ЄС:						
номіновані в доларах США	388	9 342	1,7–2,4	1,375–2,5	Щокварталу, кожні 6 місяців, 1 раз на рік	Від 15 днів до 2,8 року
номіновані в євро	6	145	(0,5)	0,375	1 раз на рік	3,4 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	232	6 870	0,3–0,9	0,5–2,0	Щокварталу, кожні 6 місяців	Від 9,9 місяця до 3,8 року
цінні папери інших емітентів:						
номіновані в доларах США	116	2 789	1,6–2,2	2,125–2,625	Щокварталу, кожні 6 місяців	Від 11,9 місяця до 4,7 року
номіновані в австралійських доларах	31	506	0,7–0,8	2–5,75	Кожні 6 місяців	Від 1,6 року до 3,1 року
номіновані в юанях Женьміньбі	80	268	2,9	2,95	Кожні 6 місяців	1,7 року

	Загальна номінальна вартість в іноземній валюті, у мільйонах	Загальна номінальна вартість у гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Облігації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів:						
цінні папери емітентів США:						
номіновані в доларах США	219	5 274	1,7–2,2	1,375–2,75	Щокварталу, кожні 6 місяців	Від 6,1 місяця до 2,2 року
цінні папери емітентів держав ЄС:						
номіновані в доларах США	2 125	51 186	1,7–3,2	0–3,125	Щокварталу, кожні 6 місяців або 1 раз на рік, без сплати купона	Від 11 днів до 3,7 року
номіновані в євро	598	15 748	(0,5)–0,2	0–4,0	Щокварталу, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 3,3 місяця до 5 років
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	73	2 165	0,7–1,1	0–1,125	1 раз на рік, без сплати купона	Від 2,8 місяця до 7,8 місяця
номіновані в юанях Женьмінбї	1 130	3 818	3,1–3,2	0–4,5	Кожні 6 місяців без сплати купона	Від 4,5 місяця до 1,1 року
цінні папери інших емітентів:						
номіновані в доларах США	2 498	60 154	1,8–2,9	0–3,3	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 1,3 місяця до 4,7 року
номіновані в євро	1 412	37 184	(0,4)–0,3	0–0,75	Щокварталу, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 2,1 місяця до 4,9 року
номіновані в австралійських доларах	15	244	1,3	1,82	Щокварталу	2,1 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	84	2 492	1–1,1	0,875–1,138	Щокварталу, 1 раз на рік	Від 6,2 місяця до 2 років
номіновані в юанях Женьмінбї	4 089	13 815	2,8–3,9	0–4,8	Кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 2,5 місяця до 2,5 року
номіновані в японських снах	55 300	12 319	0–0,2	0–0,42	Кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 1,2 місяця до 2,2 року

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон та строки погашення боргових цінних паперів нерезидентів станом на 31 грудня 2018 року надано в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість в іноземній валюті, у мільйонах	Загальна номінальна вартість у гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Боргові цінні папери, що обліковуються за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках в розрізі емітентів:						
Державні облігації:						
цінні папери емітентів США: номіновані в доларах США	6 323	175 077	2,5–2,7	0,875–3,625	Кожні 6 місяців	Від 7,6 місяця до 2,9 року
цінні папери емітентів держав ЄС:						
номіновані в доларах США	534	14 777	2,6–2,9	1,125–2,72694	Щокварталу, кожні 6 місяців або 1 раз на рік	Від 4,7 місяця до 1,8 року
номіновані в євро	6	174	0	0,375	1 раз на рік	До 4,1 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	92	3 243	0,7–0,8	0,5–2,0	Кожні 6 місяців	Від 6,8 місяця до 3,6 року
цінні папери інших емітентів:						
номіновані в доларах США	115	3 179	2,5–2,9	1,25–2,91963	Щокварталу, кожні 6 місяців	Від 1 місяця до 3,8 року
номіновані в австралійських доларах	29	565	1,9	1,75–5,75	Кожні 6 місяців	Від 1,9 року до 3,9 року
Облігації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів:						
цінні папери емітентів США: номіновані в доларах США	239	6 617	2,6–3,2	1,25–2,96819	Щокварталу, кожні 6 місяців	Від 9,6 місяця до 3 років
цінні папери емітентів держав ЄС:						
номіновані в доларах США	2 208	61 122	2,5–3,8	0–3,6475	Щокварталу, кожні 6 місяців або 1 раз на рік, без сплати купона	Від 14 днів до 4,5 року
номіновані в євро	423	13 415	0–0,4	0–4,125	Щокварталу, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 2,9 місяця до 5,4 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	103	3 619	0,9–,0	0–1,125	1 раз на рік, без сплати купона	Від 4,7 місяця до 1 року
номіновані в юанях Женьміньбі	100	403	4,3	4,5	Кожні 6 місяців	1,9 року
цінні папери інших емітентів:						
номіновані в доларах США	3 021	83 655	2,6–3,9	0–3,7475	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 1,4 місяця до 4,8 року
номіновані в євро	1 225	38 850	0–0,9	0–0,75	Щокварталу, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 14 днів до 4,4 року
номіновані в австралійських доларах	15	293	2,6	2,79	Щокварталу	2,9 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	92	3 232	1,1–1,6	0,875–1,29244	Щокварталу, 1 раз на рік	Від 6,9 місяця до 2,8 року
номіновані в юанях Женьміньбі	5 295	21 316	0,1–4,4	0–4,8	1 раз на рік, без сплати купона	Від 18 днів до 2,4 року
номіновані в японських єнах	21 300	5 344	0,1–0,4	0–0,42	Кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 2 місяців до 2,9 року

7. Авуари в СПЗ

Авуари в СПЗ – кошти до запитання в СПЗ, що обліковуються на рахунку, який відкрито в МВФ для України.

Нижче наведено рух коштів за рахунками авуарів у СПЗ протягом дев'яти місяців 2019 та аналогічного періоду 2018 року:

	2019 рік	2018 рік
	(у мільйонах гривень)	
Залишок авуарів у СПЗ станом на 01 січня	100	60 860
Купівля СПЗ	49 247	–
Погашення кредиту:		
від імені Національного банку (примітка 14)	(15 438)	(14 942)
від імені Уряду України	(26 396)	(28 055)
Сплата комісій, пов'язаних з отриманням кредиту	–	(545)
Сплата відсотків за користування позикою МВФ:		
від імені Національного банку	(4 686)	(4 133)
від імені Уряду України	(2 020)	(2 702)
Сплата відсотків за користування коштами, отриманими за розподілом СПЗ:		
від імені Національного банку	(24)	(20)
від імені Уряду України	(368)	(295)
Інші платежі	(1)	(1)
Доходи за авуарами в СПЗ	4	208
Курсові різниці	(120)	(1 949)
Залишок авуарів у СПЗ станом на 30 вересня	298	8 426

Упродовж дев'яти місяців 2019 та дев'яти місяців 2018 років коштів від МВФ не надходило.

8. Цінні папери України

Станом на 30 вересня 2019 року цінні папери України зазначено таким чином:

	Державні цінні папери	Корпоративні цінні папери	Усього
	(у мільйонах гривень)		
Похідні цінні папери, що обліковуються за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках:			
В іноземній валюті:			
державні деривативи, номіновані в доларах США	986	–	986
Усього похідних цінних паперів, що обліковуються за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	986	–	986
Боргові цінні папери, що обліковуються за амортизованою собівартістю:			
У національній валюті:			
облігації внутрішньої державної позики	350 377	–	350 377
Усього боргових цінних паперів, що обліковуються за амортизованою собівартістю	350 377	–	350 377
Усього цінних паперів України	351 363	–	351 363

Національний банк відповідно до Закону України “Про Національний банк України” здійснює операції з цінними паперами України тільки на вторинному ринку.

Облігації внутрішньої державної позики (далі – ОВДП) емітовані Міністерством фінансів України і мають номінальну вартість 1 000 гривень кожна.

Упродовж дев'яти місяців 2019 року та у 2018 році Національним банком ОВДП не придбавалися.

Усі цінні папери України були непростроченими і незнеціненними станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року.

Відшкодування всіх цінних паперів України очікується пізніше ніж через 12 місяців від звітної дати, за винятком номінальної вартості ОВДП та нарахованих процентів за борговими цінними паперами на загальну суму 25 457 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2018 року відшкодування всіх цінних паперів України очікувалося пізніше ніж через 12 місяців від звітної дати, за винятком номінальної вартості ОВДП та нарахованих процентів за борговими цінними паперами на загальну суму 23 381 мільйон гривень, що підлягали сплаті протягом 2019 року).

Станом на 31 грудня 2018 року цінні папери України подані таким чином:

	Державні цінні папери	Корпоративні цінні папери	Усього (у мільйонах гривень)
Похідні цінні папери, що обліковуються за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках:			
В іноземній валюті:			
державні деривативи, номіновані в доларах США	692	–	692
Усього похідних цінних паперів, що обліковуються за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	692	–	692
Боргові цінні папери, що обліковуються за амортизованою собівартістю:			
У національній валюті:			
облігації внутрішньої державної позики	360 744	–	360 744
Усього боргових цінних паперів, що обліковуються за амортизованою собівартістю	360 744	–	360 744
Усього цінних паперів України	361 436	–	361 436

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон та строки погашення цінних паперів України станом на 30 вересня 2019 року надано в таблиці нижче:

	Загальні номінальна вартість та умовна сума в гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Загальні номінальна вартість та умовна сума в іноземній валюті, у мільйонах	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
--	---	---	-----------------------------------	-------------------------	-----------------------------	------------------

Похідні цінні папери, що обліковуються за справедливою вартістю:

В іноземній валюті:						
державні деривативи	1 056	44				До 20,6 року

Боргові цінні папери, що обліковуються за амортизованою собівартістю:

У національній валюті:						
облігації внутрішньої державної позики	337 077	–	7,45–16,86	8,12–14,5	1 раз на рік, кожні 6 місяців	Від 3,8 місяця до 28,1 року

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон та строки погашення цінних паперів України станом на 31 грудня 2018 року надано в таблиці нижче:

	Загальні номінальна вартість та умовна сума в гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Загальні номінальна вартість та умовна сума в іноземній валюті, у мільйонах	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
--	---	---	-----------------------------------	-------------------------	-----------------------------	------------------

Похідні цінні папери, що обліковуються за справедливою вартістю:

В іноземній валюті:						
державні деривативи	1 214	44				До 21,4 року

Боргові цінні папери, що обліковуються за амортизованою собівартістю:

У національній валюті:						
облігації внутрішньої державної позики	348 101	–	7,22–20,41	8,12–14,50	1 раз на рік, кожні 6 місяців	Від 8 днів до 28,9 року

У валовій балансовій вартості за державними цінними паперами упродовж дев'яти місяців 2019 року відбулися зміни за рахунок погашення номінальної вартості державних цінних паперів на суму 11 024 мільйони

гривень. Упродовж дев'яти місяців 2019 року резерви під очікувані кредитні збитки за державними цінними паперами не формувалися.

9. Кредити банкам та іншим позичальникам

Кредити банкам та іншим позичальникам за цільовим призначенням класифікуються таким чином:

	На 30 вересня 2019 року	На 31 грудня 2018 року
	(у мільйонах гривень)	
Кредити, надані банкам для підтримання їх ліквідності:		
для стабілізації роботи банків	53 345	57 094
шляхом проведення тендерів Національним банком	411	4 494
інші	10	10
Кредити, надані Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	–	1 458
Кредити, надані в рамках кредитних ліній для підтримання малих і середніх підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку	36	36
Інші	2	2
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами банкам та іншим позичальникам	(39 430)	(40 949)
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	14 374	22 145

Сума кредитів для стабілізації роботи банків, за якими очікується відшкодування або сплата пізніше ніж за 12 місяців від звітної дати, становить 7 617 мільйонів гривень за номінальною вартістю (станом на 31 грудня 2018 року – 7 689 мільйонів гривень).

Упродовж дев'яти місяців 2019 року Національний банк здійснював підтримку ліквідності банків через постійно

діючу лінію рефінансування (кредити овернайт), рефінансування банків строком до 14 днів шляхом проведення тендерів [протягом 2018 року Національний банк здійснював підтримку ліквідності банків через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт) рефінансування банків строком до 90 днів шляхом проведення тендерів].

10. Внески в рахунок квоти МВФ

Сума квоти – це спеціальний тип активу, який є внеском України як члена МВФ. Величина квоти залежить від економічного розвитку країни і визначається Радою керуючих МВФ. Квота визначає для країни-члена кількість голосів у МВФ, ліміти доступу до фінансових ресурсів МВФ та частку в розподілі СПЗ – одиниці обліку МВФ. Основна частина квоти України сплачена шляхом випуску Національним банком безпроцентного боргового зобов'язання на користь МВФ, а решта суми квоти зарахована на рахунки МВФ № 1 та № 2 (примітка 14).

Станом на 30 вересня 2019 року загальна сума квоти України становить 2 012 мільйонів СПЗ (66 052 мільйони гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на 30 вересня 2019 року) (станом на 31 грудня 2018 року – 2 012 мільйонів СПЗ, або 77 472 мільйони гривень за офіційним

курсом гривні до СПЗ на кінець року). Проценти за квотою не нараховуються. Внески в рахунок квоти є непоточним активом.

Резервна позиція в МВФ – це спеціальний тип активу, який утворюється в результаті обміну частини внеску в рахунок квоти на ліквідні вимоги держави-члена до МВФ. Резервна позиція є частиною валютних резервів країни.

Станом на 30 вересня 2019 року резервна позиція України в МВФ становить 241 031 СПЗ, або 8 мільйонів гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець звітного періоду (станом на 31 грудня 2018 року – 241 031 СПЗ, або 10 мільйонів гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року).

11. Кошти банків

	На 30 вересня 2019 року	На 31 грудня 2018 року
	(у мільйонах гривень)	
Кореспондентські рахунки:		
у національній валюті	49 982	35 662
в іноземній валюті	13	16
Строкові депозити:		
в іноземній валюті	–	41
Кошти банків на рахунках із спеціальним режимом використання:		
у національній валюті	2 625	2 178
в іноземній валюті	412	612
Кошти, розміщені як грошове покриття для забезпечення погашення заборгованості банку перед Національним банком:		
в іноземній валюті	10	–
Усього коштів банків	53 042	38 509

Кошти обов'язкових резервів обліковуються на кореспондентських рахунках банків у Національному банку в національній валюті (2018 рік – на кореспондентських рахунках у національній валюті).

Станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 років обов'язкові резерви розраховуються як проста середня за період визначення резервної бази і має утримуватися в межах від 3% до 6,5% від певних зобов'язань банків.

Станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року відповідно до нормативно-правових актів Національного банку банки резервують та зберігають кошти обов'язкових резервів на кореспондентському рахунку банку в Національному банку. Крім того, нормативно-правовими актами Національного банку передбачено право Національного банку встановлювати для банків обсяг обов'язкових резервів, який має щоденно на початок операційного дня зберігатися на кореспондентському рахунку. Цей обсяг устанавлюється для періоду утримання обов'язкових резервів у

процентному відношенні до резервної бази, яка розраховується за період визначення.

Станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року відсотки за залишками коштів, що формують обов'язкові резерви на кореспондентському рахунку, не нараховуються.

Станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року не передбачено зарахування банками для покриття обов'язкових резервів будь-якого активу.

Кошти банків зі спеціальним режимом використання станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року включають кошти для проведення розрахунків ліквідаційними комісіями в разі припинення діяльності банків та в інших випадках, передбачених законодавством України та нормативно-правовими актами Національного банку.

Станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року усі кошти банків мають строк погашення до 12 місяців.

12. Кошти державних та інших установ

	На 30 вересня 2019 року	На 31 грудня 2018 року
	(у мільйонах гривень)	
Кошти бюджетів та бюджетних установ	88 616	40 417
Фонд гарантування вкладів фізичних осіб	1 104	7 082
Інші	161	228
Усього коштів державних та інших установ	89 881	47 727

Національний банк обслуговує кошти Державного бюджету України і місцевих бюджетів, які консолідовані на єдиному казначейському рахунку.

Відповідно до Закону України "Про Національний банк України" за залишками коштів бюджетних установ проценти не сплачуються, за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб станом на

30 вересня 2019 року встановлено процентну ставку 8,9% (станом на 31 грудня 2018 року – 4,00%).

Станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року усі кошти державних та інших установ мають строк погашення до 12 місяців.

13. Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком

Депозитний сертифікат Національного банку – один із монетарних інструментів, що є борговим зобов'язанням Національного банку в бездокументарній формі, який засвідчує розміщення в Національному банку коштів банків та їх право на отримання внесеної суми і процентів після закінчення встановленого строку. Дохідність депозитних сертифікатів установлюється Національним банком окремо для кожного розміщення на підставі поточних цілей грошово-кредитної політики.

Упродовж дев'яти місяців 2019 року операції з розміщення депозитних сертифікатів здійснювалися на договірній основі з банками на один день (депозити овернайт) та до 14 днів [протягом 2018 року – на один день (депозити овернайт) та до 100 днів].

Станом на 30 вересня 2019 року в обігу перебували депозитні сертифікати номінальною вартістю 1 мільйон гривень кожен строком розміщення від 1 до 14 днів, середньозважена дохідність за якими становила 15,76% річних (станом на 31 грудня 2018 року середньозважена дохідність – 17,03% річних, строк розміщення – від 5 до 14 днів). Середньозважена дохідність за розміщеними протягом дев'яти місяців 2019 року депозитними сертифікатами становила 15,99% річних, початковий строк розміщення коштів – від 1 до 15 днів (у 2018 році – середньозважена дохідність – 15,64% річних, початковий строк розміщення – від 1 до 91 дня).

Станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року усі депозитні сертифікати, емітовані Національним банком, мають строк погашення до 12 місяців.

14. Зобов'язання перед МВФ

	На 30 вересня 2019 року	На 31 грудня 2018 року
	(у мільйонах гривень)	
Боргові зобов'язання на користь МВФ за купівлею СПЗ	168 835	214 155
Зобов'язання перед МВФ за розподілом СПЗ	2 678	3 142
Рахунок МВФ № 2	3	3
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	171 516	217 300
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	65 878	77 268
Рахунок МВФ № 1	166	194
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	66 044	77 462
Усього зобов'язань перед МВФ	237 560	294 762

Зобов'язання перед МВФ за розподілом СПЗ – кошти, отримані Національним банком у результаті спеціального розподілу СПЗ.

Боргові зобов'язання на користь МВФ за купівлею СПЗ – кредити, отримані від МВФ на рахунки в Національному банку. Упродовж дев'яти місяців 2019 та 2018 років надходжень від МВФ не було (примітка 7).

Рахунок МВФ № 1 – гривневий рахунок МВФ у Національному банку, що використовується для відображення операцій з МВФ, пов'язаних із використанням та поверненням кредитів МВФ; рахунок МВФ № 2 – гривневий рахунок МВФ у Національному банку, що використовується для надходжень та адміністративних видатків МВФ у гривні на території України.

Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою – зобов'язання зі сплати квоти. Упродовж дев'яти місяців 2019 року змін боргових зобов'язань за квотою у зв'язку зі здійсненням адміністративних витрат МВФ у гривні не було (упродовж дев'яти місяців 2018 року боргове зобов'язання за квотою зменшилося на 5,6 мільйона гривень у зв'язку з необхідністю поповнення рахунку МВФ № 1 та на 2,6 мільйона гривень – у зв'язку зі здійсненням адміністративних платежів МВФ у гривні, що

призвело до відповідного збільшення резервної позиції в МВФ на суму 137 353 СПЗ).

Упродовж дев'яти місяців 2019 року та упродовж 2018 року змін у розмірі квоти не було (примітка 10).

Упродовж дев'яти місяців 2019 року відбулося погашення зобов'язань перед МВФ на суму 427 мільйонів СПЗ (15 438 мільйонів гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 15 945 мільйонів гривень за річним курсом МВФ) [упродовж дев'яти місяців 2018 року відбулося погашення зобов'язань перед МВФ на суму 387 мільйонів СПЗ (14 942 мільйони гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 14 437 мільйонів гривень за річним курсом МВФ)] (примітка 7).

Усі зобов'язання перед МВФ є довгостроковими, крім залишків на рахунках МВФ № 1 і № 2, зобов'язань перед МВФ за розподілом СПЗ, зобов'язань перед МВФ за кредитом у сумі 469 мільйонів СПЗ (17 296 мільйонів гривень за річним курсом МВФ) та нарахованих відсотків за зобов'язаннями перед МВФ [у 2018 році – 427 мільйонів СПЗ (16 113 мільйонів гривень за річним курсом МВФ) та нарахованих відсотків за зобов'язаннями перед МВФ].

15. Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України

Національний банк визначає прибуток до розподілу відповідно до статті 5 Закону України “Про Національний банк України”. Частина прибутку до розподілу, яка підлягає сплаті до Державного бюджету України, перераховується після підтвердження зовнішнім аудитом та затвердження Радою Національного банку річної фінансової звітності.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” Національний банк не має права

перераховувати до Державного бюджету України суму частини прибутку до розподілу більшу від визначеної в річній фінансовій звітності, підтвердженій зовнішнім аудитом та затвердженій Радою Національного банку. Відповідно загальна сума коштів, яку Національний банк перерахував у 2019 році до Державного бюджету України, становить 64 898 мільйонів гривень (у 2018 році – 44 614 мільйонів гривень). Перерахування здійснювалися двома траншами – у квітні на суму 47 600 мільйонів гривень та у травні – 17 298 мільйонів гривень.

16. Грошові кошти та їх еквіваленти

	На 30 вересня 2019 року	На 31 грудня 2018 року (у мільйонах гривень)
Готівкова іноземна валюта	834	1 816
Кошти на вимогу (крім коштів, використання яких є обмеженим)	11 948	41 423
Розміщені короткострокові депозити з терміном погашення до трьох місяців (крім золота, банківських металів та коштів, використання яких є обмеженим)	57 741	73 179
Цінні папери нерезидентів із терміном погашення до трьох місяців	21 010	22 725
Авуари в СПЗ	297	98
Усього грошових коштів та їх еквівалентів	91 830	139 241

17. Процентні доходи та витрати

	За період, що закінчився 30 вересня 2019 року		За період, що закінчився 30 вересня 2018 року	
	За поточний квартал	Наростаючим підсумком із початку року	За поточний квартал	Наростаючим підсумком із початку року
	(у мільйонах гривень)			
Процентні доходи				
Доходи за цінними паперами України, що обліковуються за амортизованою собівартістю	4 358	24 080	7 681	28 697
Доходи за кредитами банкам та іншим позичальникам	768	2 323	841	2 711
Доходи за коштами та депозитами в іноземній валюті	254	909	203	469
Доходи за внутрішнім державним боргом	39	99	40	103
Доходи за авуарами в СПЗ	1	4	38	209
Інші	24	4	19	55
Усього процентних доходів	5 444	27 419	8 822	32 244
Процентні витрати				
Витрати за депозитними сертифікатами, що емітовані Національним банком	(2 016)	(6 605)	(1 756)	(6 230)
Витрати за операціями з МВФ	(1 567)	(4 964)	(1 421)	(4 245)
Витрати за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	(17)	(126)	(58)	(146)
Витрати за отриманими кредитами	(33)	(106)	(35)	(96)
Інші	–	–	–	–
Усього процентних витрат	(3 633)	(11 801)	(3 270)	(10 717)
Чистий процентний дохід	1 811	15 618	5 552	21 527

До інших процентних доходів віднесено процентні доходи за кредитами, наданими працівникам.

У звітному періоді 2019 року до складу доходів за цінними паперами України, що обліковуються за амортизованою собівартістю, уключено доходи за ОВДП у розмірі 24 009 мільйонів гривень (за аналогічний період 2018 року – 28 601 мільйон гривень).

У звітному періоді 2019 року до складу доходів за кредитами банкам та іншим позичальникам уключено доходи за знеціненими кредитами в розмірі 2 017 мільйонів гривень (за аналогічний період 2018 року – 2 136 мільйонів гривень).

18. Витрати на утримання персоналу

	За період, що закінчився 30 вересня 2019 року		За період, що закінчився 30 вересня 2018 року	
	За поточний квартал	Наростаючим підсумком із початку року	За поточний квартал	Наростаючим підсумком із початку року
	(у мільйонах гривень)			
Заробітна плата персоналу	353	1 063	279	832
Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та внески до недержавних пенсійних фондів	78	236	69	203
Матеріальна допомога та інші соціальні виплати	1	4	2	3
Інші	3	10	2	5
Усього витрат на утримання персоналу	435	1 313	352	1 043

19. Адміністративно-господарські та інші витрати

	За період, що закінчився 30 вересня 2019 року		За період, що закінчився 30 вересня 2018 року	
	За поточний квартал	Наростаючим підсумком із початку року	За поточний квартал	Наростаючим підсумком із початку року
	(у мільйонах гривень)			
Амортизаційні відрахування	51	160	58	178
Експлуатаційні та господарські витрати	33	113	35	117
Витрати на утримання необоротних матеріальних та нематеріальних активів	38	110	29	80
Консультаційні та юридичні послуги	21	55	100	234
Податки, збори та обов'язкові платежі	6	21	(6)	57
Витрати на службові відрядження	6	18	7	19
Витрати на послуги та обслуговування телекомунікацій	6	16	5	16
Інші	36	62	27	83
Усього адміністративно-господарських та інших витрат	197	555	255	784

Сума амортизації за дев'ять місяців 2019 року не включає амортизацію в сумі 165 мільйонів гривень (у 2018 році – 241 мільйон гривень), що нарахована на основні засоби, які використовуються для виготовлення банкнотного паперу, банкнот, монет та іншої продукції. Ця частина

амортизації включається до витрат, пов'язаних із виготовленням банкнот, монет та іншої продукції.

До інших витрат віднесено вартість реалізації послуг очисних споруд Фабрики банкнотного паперу, організаційні витрати на проведення заходів тощо.

20. Позабалансові зобов'язання і похідні фінансові інструменти

Зобов'язання з капітальних вкладень

Станом на 30 вересня 2019 року Національний банк мав зобов'язання з капітальних вкладень, які стосувалися придбання, будівництва та поліпшення основних засобів і нематеріальних активів, на загальну суму 212 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2018 року – 118 мільйонів гривень).

Зобов'язання з надання кредитів

Станом на 30 вересня 2019 року Національний банк мав зобов'язання з кредитування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у межах відкритої відновлювальної кредитної лінії на загальну суму 2 000 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2018 року Національний банк не мав зобов'язань із надання кредитів банкам).

Похідні фінансові інструменти

Відповідно до Угоди про управління інвестиціями та надання консультативних послуг між Міжнародним банком реконструкції та розвитку і Національним банком із жовтня 2013 року здійснюються операції з ф'ючерсами для регулювання процентного ризику.

Станом на 30 вересня 2019 року Національний банк мав 415 довгих біржових процентних ф'ючерсних контрактів із терміном виконання у грудні 2019 року, умовна вартість яких становить 2 154 мільйони гривень, або 89 мільйонів доларів США, та 392 коротких біржових процентних ф'ючерсних контрактів із термінами виконання з грудня 2019 року до вересня 2021 року, умовна вартість яких становить 2 323 мільйони гривень, або 96 мільйонів доларів США (станом на 31 грудня 2018 року – 478 довгих

біржових процентних ф'ючерсних контрактів із терміном виконання в березні 2019 року, умовна вартість яких становить 2 993 мільйони гривень, або 108 мільйонів доларів США, та 258 коротких біржових процентних ф'ючерсних контрактів із термінами виконання з червня 2019 року до березня 2020 року, умовна вартість яких становить 1 740 мільйонів гривень, або 63 мільйони доларів США). Кошти для розрахунків за ф'ючерсними операціями в сумі 12 мільйонів гривень (у 2018 році – 10 мільйонів гривень) оцінено за справедливою вартістю та включено до складу коштів та депозитів в іноземній валюті (примітка 5).

Судові процедури

До Національного банку під час його діяльності пред'являються певні претензії і позови. Станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року судових позовів, за якими Національний банк оцінює ймовірність настання можливих збитків невисокою, немає. За такими справами забезпечення під імовірні зобов'язання не створювалося.

Водночас за позовами, за якими Національний банк оцінює ймовірність настання можливих збитків високою, визнане відповідне забезпечення, яке станом на 30 вересня 2019 року становить 152 мільйони гривень (на 31 грудня 2018 року – 418 мільйонів гривень). Національний банк також є відповідачем за позовами щодо відновлення діяльності деяких банків. На сьогодні механізм відновлення діяльності банків в Україні законодавчо не врегульований.

21. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань

Національний банк визначає розрахункову справедливую вартість фінансових активів і зобов'язань, використовуючи ринкову інформацію (за її наявності) і відповідні методики оцінки. Проте для тлумачення ринкової інформації з метою визначення розрахункової справедливої вартості неодмінно потрібне професійне судження. Розрахункова справедлива вартість не завжди відповідає реальним сумах, за які Національний банк міг би реалізувати фінансові активи та зобов'язання з урахуванням поточних обставин, оскільки активність фінансового ринку України залишається низькою.

Фінансові активи та зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю

До фінансових інструментів, що обліковуються Національним банком за справедливою вартістю, належать цінні папери нерезидентів, частина цінних паперів України, державні деривативи та ф'ючерси, які є частиною статті балансу "Кошти та депозити в іноземній валюті".

Усі боргові цінні папери нерезидентів відображені в консолідованій фінансовій звітності за справедливою вартістю. Справедлива вартість цих цінних паперів визначається на підставі котирувань на активному ринку (вхідні дані 1-го рівня) або, якщо немає інформації про котирування на активному ринку, на підставі дохідного підходу та вхідних даних 3-го рівня (дохідність цінних паперів під час їх первинного розміщення емітентом та припущення щодо незмінності цієї дохідності до дати погашення відповідних цінних паперів, ураховуючи короткі строки до погашення).

Справедлива вартість ф'ючерсів та справедлива вартість державних деривативів визначається на підставі котирувань на активному ринку (вхідні дані 1-го рівня).

Усі цінні папери України, що перебувають у власності Національного банку, не мають активного ринку. Справедливу вартість для таких цінних паперів України Національний банк визначає на підставі дохідного підходу та:

для довгострокових інфляційних державних облігацій – вхідних даних 2-го рівня (спот-ставок, розрахованих на основі кривої безкупонної дохідності, побудованої за даними фактично укладених та виконаних договорів з ОВДП із застосуванням параметричної моделі Свенссона, та фактичних значень індексу споживчих цін за місячний період до попереднього місяця – з вересня 2018 року до серпня 2019 року) та 3-го рівня (консенсусний прогноз значень індексу споживчих цін на наступні п'ять років зі щомісячного видання "FOCUSECONOMICS" за вересень 2019 року та цільові значення індексу споживчих цін, визначені Національним банком на період з 6-го до 30-го року);

для інших державних облігацій України – вхідних даних 2-го рівня (спот-ставок, розрахованих на основі кривої безкупонної дохідності, побудованої за даними фактично укладених та виконаних договорів з ОВДП із застосуванням параметричної моделі Свенссона).

Фінансові активи та зобов'язання, що обліковуються за амортизованою собівартістю

Національний банк визначив, що справедлива вартість певних фінансових активів і зобов'язань, що обліковуються за амортизованою собівартістю, суттєво не відрізняється від їх балансової вартості. До цих фінансових активів і зобов'язань належать кошти та депозити в іноземній валюті, авуари в СПЗ та внески в рахунок квоти МВФ, інші фінансові активи, банкноти та монети в обігу, кошти банків, кошти державних та інших установ, депозитні сертифікати Національного банку та зобов'язання перед МВФ, інші фінансові зобов'язання. Справедлива вартість цих фінансових інструментів додатково не розкривається.

До фінансових інструментів, що обліковуються за амортизованою собівартістю і справедлива вартість яких може суттєво відрізнятися від їх балансової вартості, належать цінні папери України, внутрішній державний борг у національній валюті, кредити банкам та іншим позичальникам. Усі ці фінансові інструменти не мають активного ринку.

Справедливу вартість тих фінансових активів і зобов'язань, для яких немає активного ринку, Національний банк розраховує для розкриття в консолідованій фінансовій звітності за методом дисконтування грошових потоків (дохідний підхід). Зазначена модель ураховує майбутні процентні платежі та погашення основної суми заборгованості, строки погашення та ставку дисконтування.

Вхідні дані (у тому числі ставки дисконтування) для розрахунку справедливої вартості цінних паперів України, що обліковуються за амортизованою собівартістю, не відрізняються від вхідних даних для розрахунку справедливої вартості цінних паперів України, що обліковуються за справедливою вартістю.

Як ставка дисконтування для визначення справедливої вартості внутрішнього державного боргу в національній валюті використовується середньозважена ставка Національного банку за всіма інструментами рефінансування (вхідні дані 3-го рівня).

Як ставка дисконтування для визначення справедливої вартості кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам, використовується ринкова ставка (облікова ставка Національного банку) плюс 1,5% на дату розрахунку (вхідні дані 3-го рівня).

Використані ставки дисконтування були такими:

	На 30 вересня 2019 року	На 31 грудня 2018 року
	Ставка дисконтування, у % річних	Ставка дисконтування, у % річних
Цінні папери України в національній валюті:		
облігації внутрішньої державної позики	7,45–16,86	7,22–20,41
Внутрішній державний борг у національній валюті (1994–1996 роки)	17,32	19,22
Кредити банкам та іншим позичальникам	18,00	19,5

У наведеній нижче таблиці зазначено балансову вартість та оцінку справедливої вартості фінансових активів, які не відображаються в консолідованому звіті про фінансовий стан Національного банку за їх справедливою вартістю:

	На 30 вересня 2019 року		На 31 грудня 2018 року	
	Балансова вартість	Розрахункова справедлива вартість	Балансова вартість	Розрахункова справедлива вартість
(у мільйонах гривень)				
Цінні папери України в національній валюті:				
облігації внутрішньої державної позики	350 377	324 103	360 744	339 924
Внутрішній державний борг	1 751	1 179	1 834	1 128
Кредити банкам та іншим позичальникам	14 374	14 115	22 145	21 540

Беручи до уваги, що розрахунки оціночної справедливої вартості ґрунтуються на певних припущеннях, слід урахувати те, що надана інформація може не повністю відображати вартість, яка може бути реалізована.

Справедлива вартість фінансових інструментів за рівнями її оцінки розподілялася таким чином:

	На 30 вересня 2019 року			На 31 грудня 2018 року		
	Рівень 1	Рівень 2	Рівень 3	Рівень 1	Рівень 2	Рівень 3
	(у мільйонах гривень)					
Активи, оцінені за справедливою вартістю:						
Кошти та депозити в іноземній валюті (ф'ючерси)	12	–	–	10	–	–
Цінні папери нерезидентів, що обліковуються за справедливою вартістю	381 533	–	36 070	392 684	–	40 307
Цінні папери України, що обліковуються за справедливою вартістю:						
в іноземній валюті						
державні деривативи	986	–	–	692	–	–
Активи, справедлива вартість яких розкривається:						
Цінні папери України в національній валюті:						
облігації внутрішньої державної позики	–	183 999	140 104	–	196 241	143 683
Внутрішній державний борг	–	–	1 179	–	–	1 128
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	–	14 115	–	–	21 540

Упродовж дев'яти місяців 2019 року не було переведення фінансових інструментів між 1-им і 2-им рівнями оцінки справедливої вартості. Упродовж дев'яти місяців 2019 року не було переведення фінансових інструментів до 3-го рівня оцінки справедливої вартості або з нього.

Довгострокові інфляційні ОВДП, справедлива вартість яких розкривається, включені до 3-го рівня оцінки справедливої вартості.

Зміну справедливої вартості цінних паперів нерезидентів, що оцінюються на дату звітності за справедливою вартістю та включені до 3-го рівня оцінки справедливої вартості, представлено таким чином:

	Справедлива вартість цінних паперів нерезидентів, які оцінені за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках та віднесені до 3-го рівня оцінки (у мільйонах гривень)
Цінні папери нерезидентів станом на 31 грудня 2017 року	68 310
Доходи/витрати	(2 633)
Придбані цінні папери нерезидентів	39 921
Погашені цінні папери нерезидентів	(60 997)
Продані цінні папери нерезидентів	(4 294)
Цінні папери нерезидентів станом на 31 грудня 2018 року	40 307
Доходи/витрати	(8 389)
Придбані цінні папери нерезидентів	38 497
Погашені цінні папери нерезидентів	(34 345)
Цінні папери нерезидентів станом на 30 вересня 2019 року	36 070

Середньозважена модифікована дюрація за фінансовими активами, що обліковуються за справедливою вартістю та належать до 3-го рівня ієрархії справедливої вартості (крім інструментів капіталу, що обліковуються за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках), становить 0,50 станом на 30 вересня 2019 року (0,38 –

станом на 31 грудня 2018 року). Збільшення ставок дохідності, використаних для визначення справедливої вартості таких фінансових активів станом на 30 вересня 2019 року (вхідні дані 3-го рівня), на 1 базисний пункт призведе до зменшення справедливої вартості відповідних активів на 181 мільйон гривень (станом на 31 грудня 2018 року – 151 мільйон гривень), а зменшення

цих ставок дохідності на 1 базисний пункт – до гривень (станом на 31 грудня 2018 року – 151 мільйон збільшення справедливої вартості активів на 181 мільйон гривень).

22. Подання фінансових інструментів за категоріями оцінки

Відповідно до МСФЗ 9 “Фінансові інструменти” Національний банк відносить свої фінансові активи до таких категорій: за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках та амортизованою собівартістю.

Усі фінансові зобов'язання Національного банку відображаються за амортизованою собівартістю.

Станом на 30 вересня 2019 року фінансові активи розподілялися за категоріями оцінки таким чином:

	Активи, що обліковуються за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	Активи, що обліковуються за амортизованою собівартістю	Усього
(у мільйонах гривень)			
Фінансові активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті	12	70 609	70 621
Цінні папери нерезидентів	417 603	–	417 603
Авуари в СПЗ	–	298	298
Цінні папери України	986	350 377	351 363
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	14 374	14 374
Внутрішній державний борг	–	1 751	1 751
Внески в рахунок квоти МВФ	–	66 052	66 052
Інші фінансові активи	8	217	225
Усього фінансових активів	418 609	503 678	922 287

Станом на 31 грудня 2018 року фінансові активи розподілялися за категоріями оцінки таким чином:

	Активи, що обліковуються за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	Активи, що обліковуються за амортизованою собівартістю	Усього
(у мільйонах гривень)			
Фінансові активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті	10	116 671	116 681
Цінні папери нерезидентів	432 991	–	432 991
Авуари в СПЗ	–	100	100
Цінні папери України	692	360 744	361 436
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	22 145	22 145
Внутрішній державний борг	–	1 834	1 834
Внески в рахунок квоти МВФ	–	77 472	77 472
Інші фінансові активи	13	333	346
Усього фінансових активів	433 706	579 299	1 013 005

23. Операції зі зв'язаними сторонами

Для складання цієї консолідованої фінансової звітності сторони вважаються зв'язаними, якщо вони перебувають під спільним контролем або якщо одна з них має змогу контролювати іншу чи може мати суттєвий вплив на іншу сторону під час прийняття фінансових та управлінських рішень, як зазначено в МСБО 24 "Розкриття інформації

про зв'язані сторони". Під час розгляду всіх відносин, що можуть виникати між зв'язаними сторонами, увага приділяється суті цих відносин, а не лише їхній юридичній формі. До зв'язаних сторін Національного банку належать Уряд України, організації, що перебувають під контролем держави, провідний управлінський персонал тощо.

Національний банк під час своєї діяльності здійснює операції зі зв'язаними сторонами. У цій примітці наводяться тільки суттєві операції зі зв'язаними сторонами. Нижче зазначено залишки за цими операціями на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року:

	Примітки	На 30 вересня 2019 року			На 31 грудня 2018 року		
		Уряд України та організації під контролем держави	Асоційовані компанії	Інші зв'язані сторони	Уряд України та організації під контролем держави	Асоційовані компанії	Інші зв'язані сторони
(у мільйонах гривень)							
Цінні папери України	8	351 363	–	–	361 436	–	–
Кредити банкам та іншим позичальникам		12 348	–	–	18 439	–	–
Кредити, надані Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	9	–	–	–	1 458	–	–
Резерв під кредити банкам та іншим позичальникам		(4 335)	–	–	(4 413)	–	–
Внутрішній державний борг		1 751	–	–	1 834	–	–
Інші активи		26	131	–	31	132	–
Кошти банків		24 564	–	–	16 483	–	–
Кошти державних та інших установ	12	88 616	107	–	40 417	191	3
Кошти Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	12	1 104	–	–	7 082	–	–
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до бюджету		–	–	–	64 898	–	–
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком		10 027	–	–	8 511	–	–
Інші зобов'язання		53	–	–	4	–	–

Умови зазначених вище операцій були такими:

за довгостроковими кредитами державним банкам (які включено до кредитів банкам та іншим позичальникам у наведеній вище таблиці) станом на 30 вересня 2019 року встановлено процентну ставку від 14,25% до 16,00% (станом на 31 грудня 2018 року – від 7,00% до 16,00%);

за кредитами, наданими Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, станом на 31 грудня 2018 року було встановлено процентну ставку в розмірі 12,5%;

за коштами державних та інших установ станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року відсотки не нараховувалися;

за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб станом на 30 вересня 2019 року встановлено процентну ставку 8,9% (станом на 31 грудня 2018 року – 4,00%);

за залишками коштів обов'язкових резервів, що перераховані державними банками на кореспондентський рахунок у Національному банку (які включено до коштів банків у наведеній вище таблиці), відсотки не нараховуються (станом на 31 грудня 2018 року за залишками коштів обов'язкових резервів, що перераховані державними банками на кореспондентський рахунок у Національному банку відсотки не нараховувалися) (примітка 11).

Умови операцій із внутрішнім державним боргом та цінними паперами України розкрито у відповідних примітках.

У наведеній нижче таблиці зазначено статті доходів і витрат за операціями зі зв'язаними сторонами:

	На 30 вересня 2019 року			На 30 вересня 2018 року		
	Уряд України та організації під контролем держави	Асоційовані компанії	Інші зв'язані сторони	Уряд України та організації під контролем держави	Асоційовані компанії	Інші зв'язані сторони
	(у мільйонах гривень)					
Процентні доходи	25 695	–	–	30 613	–	–
Процентні витрати	(125)	–	–	(146)	–	–
Комісійні доходи	74	–	–	113	–	–
Інші доходи	170	–	–	67	–	–
Витрати на утримання персоналу	–	–	(26)	–	–	(21)
Інші витрати	(115)	–	–	(52)	–	–
Чисте зменшення резервів	77	–	–	146	–	–

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” послуги для Державного казначейства України надаються Національним банком безоплатно.

Упродовж дев'яти місяців 2019 року короткострокові виплати (заробітна плата) провідному управлінському персоналу становили 26 мільйонів гривень, у тому числі винагорода членам Ради Національного банку становила

9 мільйонів гривень [упродовж дев'яти місяців 2018 року короткострокові виплати (заробітна плата) провідному управлінському персоналу становили 21,3 мільйона гривень, у тому числі винагорода членам Ради Національного банку становила 7,8 мільйона гривень]. Сальдо заборгованості за виданими управлінському персоналу кредитами станом на 30 вересня 2019 року та 31 грудня 2018 року немає.

21 листопада 2019 року
м. Київ, Україна